Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК · UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCII Ч. 136. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 19-го ЛИПНЯ 1985 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 19, 1985 No. 136. VOL. XCII

Менор коледж іменував алюмну новою президенткою

У вівторок; 25-го червня, найменовано президенткою Менор Джуніор коледжу Сестру Марію Кекілію Юрасінську, ЧСВВ, алюмну цього коледжу.

Ради директорів вибрала Сестру М. Кекелію на шестирічну каденцію, починаючи з днем 1-го липня ц.р. Сестру Міріям Кляру, ЧСВВ, вибрано провінціяльною настоятелькою Чину св. Василія Великого Провінції Пресвятого Серця у Факс Чейсі, а Сестра Марія Кекиліля перебрала пост президентки коледжу.

Сестра Кекилія.

Сестра Кекилія народилася в Редінгу, Па. і є членкою парафії української католицької церкви Різдва Пречистої Діви Марії. Вона учителювала два роки в публічній школі в Редінгу. До Чину св. Василія Великого вступила вона в 1960 році. Вона одержала ступінь бакалавра з Іммакулята коледжі в 1958 році, а ступінь магістра з історії на унівреситеті Вілланова в 1968 році та закінчила всі вимагані курси для докторату з ділянки американської суспільної та етнічної історії в Темпл університеті.

Сестра Кекилія співпрацює з Менор Джуніор коледжом вже 22 роки. В 1963 році вона була інструктором історії. В 1974-75 отримала нагороду як видатний педагог історії Америки за 1974-76 рік, за вклад для розвитку вищої освіти та працю для громади. В 1976 році назначено її деканом студентів Менор коледжу. Крім цього, Сестра Кекилія була дорадницею студентської ради, асистенткою в справах фінансової допомоги студентам та займала інші пости.

Коли під час інтерв'ю запитали сестру Кекилію які цілі вона намітила для себе як нова президентка коледжу, Сестра відповіла: „Одною з моїх цілей буде наголосити академічну якість, яку ми маємо тут в Менор Джуніор коледжі, щоб зміцнити ще більше ядро гуманітарних наук. Очевидно, ми будемо продовжувати наголошувати наші практичні програми".

Сестра Кекилія, батьки якої народилися в Україні, заявила, що вона дуже цікавиться життям української громади і народу. Вона виявила, що для її докторської програми здала іспит з української мови, а її дисертація буде про українців у Філядельфії. Будучи президенткою, сказала вона, другою метою для неї буде піддержувати і сприяти праці Студійного Осередку Української Культури Менор Джуніор коледжу.

Третя і важлива під сучасну пору мета, підкреслила Сестра Кекилія, це Основна Кампанія, започаткована в грудні 1984 року. Ціллю нової кампанії є встановлення 2-мільйонового фонду для побудови нового студентського Центру, покращання оточення кемпусу і будинків та встановлення Резервного фонду.

„Я задумую брати участь скільки зможу, щоб здобути 2 мільйони долярів, щоб забезпечити цей провід і співпрацювати з комітетами розбудови і керівництва для осягнення цілей наміченої кампанії".

Новий декан для студентів на місце Сестри Кекилії буде іменований вкоротці.

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ ПЕРЕВЕЛИ РЯД АКЦІЙ НА КОНФЕРЕНЦІЇ В НАЙРОБІ

Найробі, Кенія (Дора Рактел.). — Українки вже втретє внесли на світовий форум українську справу на Міжнародній конференції жінок, що відбувається тут під егідою Об'єднаних Націй в рамках Декади Жінки.

Досі українки на конференції провели такі акції: у четвер, 11-го липня ,відбувся перший семінар п.н. „Політичні в'язні в Совєтському Союзі та доля їх родин, жінок і дітей", який приготовили членки ОЖ ОЧСУ і Ліги Визволення України (ЛВУ). Попередила цей семінар рекляма перед Кенія́та центром. Три доповіді викликали жваву дискусію.

У понеділок, 15-го липня, відбувся другий семінар п. н. „Роля жіночих організацій в розвоєвому процесі", який спонзорувала СФУ—ЖО. Науковий виклад дала Марта Хом'як. Після викладу слідували питання і коментарі. Олена Процюк подала огляд деяких проєктів кенійських жінок. Кількість присутніх делеґаток на обох сесіях була задовільною. В дискусіях виступала Ніна Ковальська, українка з Києва, яка теж виступала в Копенгаґені, її супровідниця Ірма та група їх прихильників, ними зорганізована.

У вівторок, 16-го липня, членки ОЖ ОЧСУ і ЛВУ в народних строях влаштували виставку портретів українських жінок політв'язнів, збирали підписи та співали українські пісні на поляні перед університетом. Цього дня по полудні відбулася пресова конференція СФУЖО в Гілтон готелі і прийняття.

У середу, 17-го липня СФУЖО влаштувала виставку інформаційних матеріялів та роздавали їх учасницям конференції в університеті та давали інтерв'ю.

Членки ОЖ ОЧСУ і ЛВУ в народних строях влаштували одноденну мирну маніфестацію біля Кенія́та центра. Українки тримали в руках портрети українських жінок-політв'язнів та мали інтерв'ю з пресовими агентствами з цілого світу.

Українські делеґатки на конференції відвідали американського амбасадора та дали два інтерв'ю радіостанції „Голос Америки".

Всіх українок на Міжнародній жіночій конференції є 22 і один українець, що прибули з ЗСА, Канади і Західньої Німеччини (одна) Діють вони у двох групах. Делеґаток із СФУЖО — 10 осіб, їх очолює голова Марія Квітковська з Дітройту. Атмосфера на форумі з перевагою лівих елементів, що проводять свою пропаганду під знаком „миру".

Відкриття форуму відбулося величаво у понеділок, 15-го липня, з участю 2,000 делеґаток, дипломатів і представників засобів масової інформації.

Кенія — гостинна країна, а люди ввічливі, допоміжні.

Ведуться заходи про нагороду Нобеля В. Стусові

Філядельфія (О.Керч). — Як уже інформовано, недавно створено Міжнародний комітет для літературної нагороди Нобеля Василеві Стусові на 1986 рік. Початкова праця комітету завершене й переклад вибраних поезій В. Стуса на англійську мову здійснений. Також наладнаний контакт з визначними особами літературного й наукового світу, які мають право рекомендувати кандидата на цю нагороду. Залишається лише видати книжку перекладів, про що вже є умова з одним видавництвом, і розіслати її згаданим рекомендантам.

Видання творів В. Стуса англійською мовою, а згодом теж і іншими, вимагає фондів. Надіючись на допомогу українців, які розуміють вагу такої події як нагорода Нобеля для українського поета, комітет відкрив тут у ЗУАДК конто ч. 529 А, з зазначенням „фонд перекладів В. Стуса" і на це конто можна посилати пожертви, які можна відтягнути від податку. Адреса ЗУАДК-у: United Ukrainian American Relief Committee, 1319 West Lindley Ave., Philadelphia, Pa. 19141.

В Еспанії зник совєтський вчений

Вашінгтон. — У березні цього року в столиці Еспанії Мадриді зник совєтський вчений Владімір Алєксандров. На Заході про це стало відомо лише після того, як 10-го липня вийшов з друку англійський журнал „Нейчир", який повідомив про це.

В. Алєксандров брав участь у науковій конференції, що відбувалась в місті Кордоба, Еспанія, і зник в Мадриді, залишивши в кімнаті готелю пашпорт, квиток на літак і частину своїх речей.

В інтерв'ю з кореспондентом газети „Ню Йорк Таймс" директор інституту вивчення атмосфери і океанів стейтового університету в Сієтл Джан Воллес, який також брав участь у конференції в Кордобі, сказав, що він дізнався про зникнення Алєксандрова від своїх совєтських колеґ після того, як вернувся до ЗСА.

Зв'язавшися з організаторами конференції в Кордобі, Дж. Воллес дістав підтвердження про зникнення Алєксандрова.

Професор коледжу Сейнт Джозеф у Гартфорді, Конн. Томас Маловн повідомив кореспондентові газети „Ню Йорк Таймс", що, будучи в червні в Англії на науковій конференції, він дізнався від „одного совєтського делеґата" про зникнення Алєксандрова. Цей совєтський делеґат розповів Маловнові, що Совєтський Союз звернувся до Міжнародного червоного хреста з проханням допомогти знайти Алєксандрова.

Владімір Алєксандров відомий в науковому світі як прихильник теорії, згідно з якою нуклеарна війна викличе на Землі так звану нуклеарну зиму. Ця теорія є досить популярною серед західніх вчених.

В статті, надрукованій в англійському журналі, наводяться різні здогади про долю Алєксандрова. Одні вважають, що він залишився на Заході, інші — що про намір Алєксандрова не вертатися до Совєтського Союзу дізналися члени совєтської делеґації в Кордобі і його силою вивезли до СССР або навіть вбили.

БУШ І РІҐЕН ВПЕРШЕ ВІДВІДАЛИ ПРЕЗИДЕНТА В ЛІКАРНІ

Президент Р. Реґен під час зустрічі з віцепрезидентом Дж. Бушом і Д. Ріґеном.

Вашінгтон. — В середу, 17-го липня ц.р., віцепрезидент Джорд Буш і шеф персоналу в Білому Домі Доналд Ріґен відвідали вперше президента Роналда Реґена після його операції. Як поінформував Дж. Буш пресу після цих відвідин, він був здивований добрим станом здоров'я Президента, який вийшов його привітати, а відтак, сидячи у кріслі живо цікавився усіми біжучими справами. Дж. Буш запевнив Президента, що Уряд працює без будь-яких проблем і все йде своїм звичайним шляхом. Буш заявив, що поправа здоров'я Президента є справді „драмитичною". Пацієнт вже є на плинній дієті і перебув дуже добру ніч так, що сподіються його скорого звільнення з лікарні та у зв'язку з тим є надія, що він зустрінеться у вівторок 23-го липня з президентом Китаю Лі Кіянном і що буде присутнім на бенкеті в його честь.

Рівночасно з поправою стану здоров'я Президента щораз більше преса розглядає причину чому так пізно зроблено відповідні досліди, щоб ствердити, чи в організмі Р. Реґена не розвивається рак. Саме з цієї причини речник Білого Дому Леррі Спікс заявив, що Р. Реґен і його дружина далі є проти того, щоб лікарі, які оперували і далі лікують Президента давали приватні інтерв'ю пресі.

Президент гостро заперечив у розмові з віцепрезидентом та своїми найближчими співробітниками плітки ніби то він розглядає можливість скорішого зрезигнування із свого посту.

Дружина Р. Реґена Ненсі старається далі заступати його там, де це можливо і в середу, 17 -го липня ц.р. вона була офіційним гостем на воєнному кораблі „Америка" в Норфок, Ва., де її дуже сердечно привітали моряки.

Хоча в цілому світі недугу і операцію Президента обговорюється дуже живо, коли запитали про думки на цю тему Міхаїла Ґорбачова, він відповів, що в СССР не звикли говорити про такі приватні справи та їх коментувати.

Совєтське авто зударилося з американським джіпом

Західній Берлін. — Минулого тижня в Східній Німеччині совєтське військове вантажне авто наїхало на шосе на джіп, що належав військовій місії ЗСА. В джіпі були три співробітники місії, один з яких, полковник Роланд Ляжой, в результаті інциденту був поранений і доставлений до шпиталю.

Інцидент викликав гнівну реакцію Пентаґону і Державного департаменту ЗСА, бо совєтське авто не випадково, а навмисне наїхало на джіп американців саме тоді, коли працівники місії спостерігали за совєтським військовим об'єктом.

Ця провокація сталася через чотири місяці після того, як совєтський вартовий застрілив іншого члена американської військової місії майора Артура Ніколсона.

Ні майор А. Ніколсон, ні полковник Р. Ляжой не порушили будь-яких правил чи законів. Згідно з угодою, підписаною в 1947 році, Совєтському Союзові дозволено мати військову місію в Західній Німеччині, а З'єднаним Стейтам — у Східній. Представникам обох держав офіційно дозволено спостерігати за рухами військ іншої сторони.

Всі ці роки совєтська сторона досить ефективно користувалася наданим їй правом, але була дуже незадоволена тим, що американці не відмовляються від свого права спостерігати за совєтською військовою активністю у Східній Німеччині. У березні цього року совєтські генерали, мабуть, не витримали і вирішили „натякнути" американцям, що їм пора припинити леґально спостерігати за совєтською зоною. І совєтський вартовий холоднокровно застрілив майора Ніколсона.

Але працівники військової місії ЗСА, ніби не зрозумівши натяку, продовжували реґулярно приїжджати до Східньої Німеччини і вести спостереження за військовими об'єктами СССР. В результаті ще один американець став жертвою зухвалої провокації; полковник Ляжой побив голову і розсік брову.

Два інші американці, що були в машині, не постраждали. За іронією долі, шофером джіпа був сержант Джессі Шац, той самий, який відвіз Артура Ніколсона до секретного совєтського об'єкту, де майор загинув від кулі совєтського вартового.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ЗІМБАБВЕ Роберт Муґабе повідомив, що він звільнив міністра сільського господарства Деніса Нормана, який був найвидатнішим білим чиновником у кабінеті міністрів країни. Р. Муґабе пояснив своє рішення тим, що більшість білих на виборах, які відбулися в червні, підтримали партію Іяна Смита, колишнього правителя Родезії.

СЕСМЕРО МОЛОДИХ людей у віці нижче 18 років заарештовано в Ню Джерзі. Ці молоді люди з допомогою компюторів крали урядові гроші, гроші телефонічних кампаній та вживали кредитові картки інших людей. Офіційні чинники виявили, що діти дібрались до секретних інформацій Уряду і викрадали інформації Пентаґону та телефонічної компанії АТТ.

Появилася книга про мартирологію УКЦеркви

Еллікотт Сіти, Мд. — Тут у Видавництві „Смолоскип" появилася велика книга про мартирологію Української Католицької Церкви. Її зредаґували Осип Зінкевич і о. Тарас Р. Лончина.

До тисячоліття хрищення України В-во „Смолоскип" заплянувало видати чотири томи „Мартирології Українських Церков". Кожного року появиться один том: І том — „Українська Православна Церква" — появиться у 1986 році; ІІ том — „Українська Католицька Церква" — появився в червні 1985 року; ІІІ том — „Протестантські віровизнання на Україні" — появиться в 1987 році; ІУ том — „Зруйновані українські церкви й монастирі" — появиться в 1988 році.

Упорядники і редактори збірника про мартирологію Української Католицької Церкви зробили спробу зібрати різні документи, матеріяли, інформації, фотографії за роки 1939-1984 і впорядкувати за відповідною системою, поділивши їх на 11 розділів.

У вступному слові до цієї книги Патріярх Іван М. Любачівський пише:

„Благословляю цей Збірник і поручаю його українському духовенству, студентам богослов'я та віруючим, як книгу, яка утверджуватиме нашу віру, вірність нашим традиціям, за що віддали своє життя наші Владики, сотні священиків і тисячі віруючих".

Книга про мартирологію Української Католицької Церкви починається присвятою упорядників і В-ва

„У тисячоліття Хрищення України, в сорокову річницю ув'язнення українських католицьких ієрархів та духовенства присвячуємо цей Збірник Патріярхові Йосифові Сліпому, українським владикам, священикам і віруючим, що впали жертвою безбожної влади в СССР і в східньоевропейських комуністичних країнах".

Книга „Мартирологія Українських Церков, том ІІ" має 840 сторінок, тверда обкладинка, коштує 29.75 дол. Українські парафії, установи і книгарні одержують знижку від 25 до 40 відсотків у залежності від кількості замовлених книжок.

Книгу цю готує до видання англійською мовою Т-во св. Софія у ЗСА.

Замовлення слід слати на адресу: „Smoloskyp", P.O Box 561, Ellicott City, Md. 21043.

В Дітройті вшанували о. Й. Шарого

Дітройт. — У неділю, 9-го червня ц.р., українська католицька парафія св. Івана Хрестителя в Дітройті, гідно й величаво вшанували 35-ліття священства свого пароха о. крилошанина Йосифа Шарого.

Отець Й. Шарий.

Отець Й. Шарий народився 6-го грудня 1926 року в Елизабеті, Н. Дж. Тепла й надзвичайно релігійна родинна атмосфера вщепили вже від раннього його дитинства велику любов до Бога й свого народу.

В 1939 році вступає малий Йосиф до української католицької семінарії в Стемфорді. Там, крім науки, стає дуже активним у різних культурно-освітніх імпрезах, редагує українську частину студентського журналу, також провадить хор і виконує ролю дяка. В 1946 році починає богословські студії у Великій Семінарії св. Йосафата у Вашінгтоні.

Піддияконські свячення отримав у 1948 році, а в 1949 році був висвячений на диякона. Святу тайну священства одержав від Єпископа Константина Богачевського 1950 року.

Отець Шарий почав свою пастирську працю в Обирн Н. Й., але не довго бо після року повернувся до Стемфорду, де був професором англійської мови через чотири і пів року. Опісля перейшов до Філядельфії, де працював при катедрі Непорочного Зачаття.

В 1956 році Архиєпископ Константин Богачевський поручив о. Шарому оснувати нову парафію в Чикаґо. з в великим запалом взявся він сповнити своє завдання. Мрією отця було збудувати найкращу церкву в світі. Мрія ця завершилася в 1975 році й ця чудова церква св. Йосифа є наочним доказом.

Отець Шарий збудував ще дві церкви, Непорочного Зачаття в Палатайні, Ілл., і св. Йосафата в Манстер, Інд.

Вміжчасі найстарша церква в Дітройті занепадала й потрібно було когось, щоб відновив її і впровадив живого духа в життя цієї парафії.

Парохом церкви св. Івана Хрестителя став о. Шарий у 1982 році. З питомим йому запалом взявся о. крилошанин до відновлення церкви і підготови її 75-літнього ювілею. Він перший, після довгих розшуків, детально опрацював історію церкви Св. Івана від її перших початків зорганізував опіку над старшими і немічними парафіянами і плянує збудувати дім для них при церкві.

Крім вимагаючої праці як душпастир, о. Шарий є активним членом багатьох комісій і займає провідне місце в Асоціяції священиків східнього обряду. Очолює Комітет Тисячоліття Хрищення України в Дітройті. Як науковець, він працює над перекладами українських літургічних від прав на англійську мову. Багато його праць вже вийшли друком.

Ювілейні урочистості в честь о. крилошанина Й. Шарого почалися процесією до церкви, при асисті Владики Іннокентія Лотоцького, Лицарів Колюмба, священиків і вірних, де о. крилошанин відправив торжественну св. Літургію Подяки.

Понад 300 осіб, в тому, 22 священики, взяли участь у святочному бенкеті. Святкування започаткував о. Бернард Панчук молитвою й всі засіли до спільної вечері. Вміло й з гумором

(Закінчення на стор. 3)

ПОЯВИЛОСЯ 13-14 ЧИСЛО ЖУРНАЛА „БАНДУРА"

Ню Йорк. — На місяці липень-жовтень, чч. 13-14, появився музично-літературний журнал-квартальник „Бандура", літературно-мовним редактором якого є Борис Берест; графічне оформлення цього журналу виконав В. Пачовський.

Журнал цей — в ціні 19 долярів річно — можна замовляти, звернувшись на адресу: School of Bandura, 84-82 164th St., Jamaica, N. Y. 11432.

В СВІТІ

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Ізраїля Шімон Перес, виступаючи на конференції всесвітнього жидівського конгресу в понеділок, 15-го липня, сказав, що Ізраїль „щиро зацікавлений у відновленні дипломатичних відносин з Совєтським Союзом". СССР зірвав дипломатичні відносини з Ізраїлем під час Шестиденної війни з Єгиптом у 1967 році. Після цього всі комуністичні васали СССР, крім Румунії, зірвали відносини з Ізраїлем.

ЧЛЕН ГРУПИ ДОВІР'Я Ольга Мєдвєдкова почала минулого тижня голодівку протесту проти тюремного ув'язнення Олександра Шатравки. Західні пресові агентства передали з Москви, що голодівка Мєдвєдкової триватиме п'ять днів, потім голодуватиме п'ять днів інший член Групи довір'я, відтак — третій і т.д. О. Шатравка був заарештований в липні 1982 року, після того, як він звернувся до совєтського уряду з петицією відмовитися від нуклеарної зброї. В 1983 році він був засуджений на три роки.

РЕЧНИК АМЕРИКАНСЬКОЇ амбасади повідомив, що кілька осіб, озброєних кулеметами, обстріляли з вікна авта будинок консуляту ЗСА в Лімі, столиці Перу. Будинкові нанесено шкоду, але жертв нема. З 1982 року будинок американської амбасади в Лімі і дім американського амбасадора тричі зазнавали терористичних нападів.

ЗАХІДНЬОНІМЕЦЬКА ГАЗЕТА „Більд" повідомила, що генеральний секретар ЦК КПСС Міхаїл Ґорбачов і його східньонімецький колеґа Еріх Гонекер відвідають наступної весни Бонн. Е. Гонекер двічі збирався з візитою до Західньої Німеччини ,але так і не поїхав туди. Політичні спостерігачі вважають, що остання візита була відкладена із-за тиску зі сторони СССР, який не хотів, щоб васал встановлював тісні відносини з Бонном. Тепер М. Ґорбачов має намір встановити ділові відносини з Західньою Німеччиною, бо Совєтському Союзові потрібна німецька техніка для модернізації промисловости.

ПРЕСОВЕ АҐЕНТСТВО Пакістану повідомило, що закінчився суд над сімома старшинами, засудженими до різних термінів тюремного ув'язнення — від десяти років до довічного — за змову з метою скинути нинішній уряд Пакістану. Пресове агентство повідомило, що засуджені плянували „вбивства відомих політичних діячів, терористичні вибухи, створення в країні напруження, хаосу, невпевности і пригнічення". Суд тривав п'ять місяців.

ОРГАНІЗАЦІЇ ЧЕРВОНОГО Хреста Північної і Південної Кореї договорилися влаштувати взаємні візити родин, а також обмін народними ансамблями. Перший такий обмін візитами повинен відбутися у вересні. Вперше жителі двох корейських держав зможуть відвідати одні одних після поділу Кореї в 1945 році.

ВИДАТНИЙ ЗАХІДНЬОНІМЕЦЬКИЙ письменник, лавреат премії Нобеля Генріх Бель помер на 68-му році життя. Він є автором 40 повістей, багатьох п'єс, оповідань, які користувалися широкою популярністю як на Заході, так і в комуністичних країнах. Особливо велику популярність здобув його роман „Втрачена честь Катерини Блюм", на підставі якого був зроблений кінофільм.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН хоче повернутися до праці після операції рака грубої кишки. Речник Білого Дому сказав, що хоча Президентові дещо невигідно після операції, але він швидко видужує і добре почувається.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН заявив, що не зважаючи на його операцію він таки плянує брати участь в розмовах з китайським президентом в наступному тижні. Совєтський лідер Міхаїл Ґорбачов прислав Президентові картку з побажанням виздоровлення. Він плянує зустрітись з президентом в листопаді.

НАЗНАЧЕНО НОВОГО архиєпископа міста Лос Анджелесу — Роберта Магоні, який має 49 років і є єпископом в Стактоні, Каліф. Папа Іван Павло ІІ вибрав єпископа Магоні на цей пост. Єпископ Магоні є мешканцем Каліфорнії і плинно говорить по-еспанськи. Він стане наступником архиєпископа і кардинала Тимотія Меннінга якому 75 років і який йде на емеритуру.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster Send address changes to
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.

Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Допомога чи коштовне видовище?

Минулої суботи телевізійні мережі по цілому світі передали концерти кількох десяток ансамблів та індивідуальних співаків жанру „рок" в рамках допомогової акції для голодуючого населення країн Африки. Останні пресові звідомлення кажуть, що на ту ціль ці концерти, які відбулися на стадіонах в Лондоні і Філядельфії, зібрали 70 міл. дол.

Раніше цього року група чільних виконавців музики „рок" накрутила платівку п.н. „Ми — це світ", продаж якої доходить до числа чотирьох мільйонів, при чому чистий прихід призначений на допомогу голодуючим в Етіопії.

На перший погляд можна б сказати — це благородне явище. Реакцію ідолів підлітків на частинно природою, частинно людьми спричинене нещастя в Америці коментується в американській пресі як альтруїзм і щирий гуманний жест.

Коли, однак приглянутись ближче кадрам з тої „показухи," то легко було зауважити тисячі підпитих і підкурених підлітків на славному стадіоні Вемблі в Лондоні та у Філядельфії під час концертів, що проходили під моттом „Жива допомога". При кінці концертів ці молоді глядачі, правдоподібно, не знали хто і що виконує на сцені та й на яку ціль. Не витримали барабанного звуку електричних гітар і бубнів та дещо захриплих співаків принц Чарлз і його дружина Діяна, які показалися в льожі на початку концерту в Лондоні.

Розпинаються теж рецензенти над „технологічним чудом" — переданням концертів безпосередньо по всіх закутках земної кулі, навіть до Судану, де концертові приглядались голодом виморені підлітки. Не появились ще в пресі підрахунки видатків на цей спектакль, який дав добру рекляму деяким сумнівної вартости ансамблям і співакам: чищення стадіонів, платня поліціянтів, технічне влаштування, електрика, обслуга тощо. А це становитиме поважну рубрику, що її треба буде відняти від тих 70 міл. долярів.

Але навіть якщо залишаться гроші з цієї „події мідії", то й надалі є нерозв'язаним питання достави товарів до Етіопії, Судану і інших загрожених голодом країн Африки. Кожного дня ми є свідками звідомлень, що харчі, збіжжя, мука, ліки вартости мільйонів долярів починають гнити в портах тих країн, а то й на кораблях, для яких в портах навіть місця немає. Крім того, відомо, що прокомуністичний уряд в Етіопії дуже пильно дбає про свою кишеню, але зовсім не турбується доставою харчів в північні частини країни, де власне є голод, але де також домінують антикомуністичні повстанці. А що буде за кілька днів, коли цю частину Африки навістять зливні дощі, як це передбачають метеорологи?

Цього всього були свідомі організатори і виконавці голосних концертів, тому й можна мати деякі сумніви щодо їхніх альтруїстичних мотивів. Чи не краще було б, коли б кожний з виконавців, без крику і шуму, — а такий справді був — відмовились від своєї, скажім, одноденної, чи радше однонічної платні та подарували її на цю благородну ціль, бо не є виключено, що кінцеві підрахунки цього „мідія івент" підтвердить стару українську пословицю, що „не виплачується шкіра за виправу".

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — Редакція.

М. Платковський

КИТАЙСЬКА „КАРТА" ҐОРБАЧОВА

Преса цілого західнього світу заповнена статтями про Ґорбачова. Це здебільшого тільки здогади, бо немає покищо ніяких певних вказівок на те, що і як буде робити Ґорбачов.

Деякі здогади і наївні сподіванки відразу після приходу до влади нового шефа в Кремлі вже виявилися неправильними. Не виглядає на те, щоб у внутрішній політиці прийшло до якихось „ліберальних" реформ. Навпаки мусить бути збільшена дисципліна — і то в напрямку дотеперішньої лінії комуністичної політики, в першу чергу в господарській ділянці. Не виглядає також на якісь полегші щодо національної політики в окремих республіках Союзу: про це ані словом не заікнувся Ґорбачов у своїх дотеперішніх виступах. Так само надії т.зв. сателітних держав — якщо такі надії взагалі були — зійшли нанівець, бож Ґорбачов недвозначно проголошує конечність бльокової дисципліни і підпорядкованости московському центрові.

Коли йдеться про зовнішню політику, то вже не бракує погроз на адресу ЗСА про зірвання переговорів у Женеві. На якісь драстичні посунення супроти ЗСА треба ще, очевидно, почекати — хоч би до заповідженої зустрічі Ґорбачова з президентом Реґеном в листопаді ц.р. Але в зовнішній політиці маємо вже певну вказівку на майбутнє: почесне усунення Громика і призначення на його місце безбарного грузина Шеварнадзе вказує на те, що зовнішня політика Москви буде знаходитися в руках самого Ґорбачова і буде носити на собі печатку твердої лінії комуністичної партії. Бо все ж таки Ґромико був дипломатом і, як такий, міг би легше схилятися до якихось принаймні словесних концепцій для Заходу. Роля новичка з Грузії не може носити якихось персональних ознак. Він буде слухняним виконавцем волі партії і її шефа. А його грузинське походження не перешкоджатиме його сумлінню: скільки ж то було грузинів, що були видатними виконавцями імперської російської політики, не згадуючи вже про Сталіна.

Проте, не можна з певністю твердити, що зовнішня політика Москви вже незабаром стане неможливою для будь-яких розмов і спроб домовлення зі Заходом, в першу чергу з Америкою. На це, повторюємо, треба ще почекати, доки можна буде висловлювати якісь прогнози. Але одне вже тепер можна вважати за ясне

Москва буде шукати можливостей зменшення своїх зовнішніх непорозумінь, щоб могти більш „твердо" поводитися з Америкою. На це вказують компліменти і примирливі заяви Ґорбачова в старому Китаї.

Вже кілька місяців тому з'явилися вістки про те, що Китай має намір зменшити свою армію на мільйон вояків. Це офіційно заявляли деякі визначні китайські політики. Отже, китайська армія має своїм завданням протиставитися в першу чергу можливій аґресії зі сторони СССР. Тепер Ґорбачов уже неодноразово заявляв, що ніщо не стоїть на перешкоді, щоб направити стосунки з Китаєм і що він сам зробить все можливе, щоб спричинитися до такої направи, стверджуючи одночасно, що напруження поміж СССР і Китаєм шкодить обом сторонам. Вже йдуть заходи до пожвавлення торговельних китайсько-совєтських стосунків і відомо, що від приязних відносин в ділянці господарчій залежить багато, бо це сприяє також зближенню в площині політичній.

Знову ж таки — ще передчасно говорити про те, чи Москві вдасться направити свої стосунки з Китаєм, бо ворожнеча поміж обома країнами триває вже довго і є багато не тільки спірних але й непримирно ворожих моментів, що їх ділять. Але якби бажання Ґорбачова таки здійснилося, чи це не означатиме докорінну зміну світового укладу сил?

Якби совєти почували себе цілком безпечними зі сходу, чи вони тоді не змінили б свого тиску на Захід і чи, зокрема, Америка не знайшлася б у дуже тяжкій ситуації? В кожному разі, китайська „карта" в руках Ґорбачова могла б бути дуже небезпечною для всіх тих, які хотять обороняти демократію і свободу. Чи не варто американській політиці заздалегідь подбати про те, щоби Китай не перейшов до совєтського бльоку і щоб таким чином загроза аґресивних дій російсько-комуністичного імперіялізму не дійшла до нестерпних розмірів.

З МОГО ВІКНА

Іванна Савицька

Про пашпорт і борідку...

Немає ради! Їдемо до Чикаґо відновляти наші пашпорти, їдемо в серце міста, де урядує кучерявий, чорнявий посадник.

Будинок Ситі-Голу — це імпозантна будівельна споруда з численними лябіринтами, коридорами, поверхами й підвалами, і тільки в'юнкі елевейтори, що невтомно ганяють сюди і туди визнаються на отих закапелках. Тут у Ситі-Голі ви розтрясаєте всі ваші повсякденні турботи: загубленість ваших документів, просьбу про додатковий сир, тут з вас здирають ще якийсь призабутий податок, тут вам шукають адреси вашої багатої тітки, тут дає шлюб кучерява, чорнява леді в чорній по землю тозі, що ледве вміщається в крісло, тут теж дають розлуку, підкріпляють вас кавою (не задаром) і тут відновляють пашпорти і видають нові.

Бюро пашпортів — це окреме важливе бюро, тут аж просилося б, щоб службовець, крім англійської, „калічив" другою мовою. Нічого подібного, пане брате!

Кучерява і теж чорнявенька леді записала на картці моє прізвище, забрала старий пашпорт, дала порядкове число (чомусь 13), і її функція скінчилася.

Почалося парення кави в кавнику на чотири особи, і почалося курення папіроски.

Пан з борідкою і товстезна добродійка що стояла за мною зі старими пашпортами, мусіли дещо підождати.

Покуштувавши кави і покуривши цигарку урядничка (на державній роботі) післала мене у сусідню кімнату робити нову фотографію.

І тут же знову неймовірна „гарівка". Кучерявенька міс посадила мене під стіну, натиснула ґудзичок апарату і фотографії готові. Та поки були готові, випила чашечку кави, бо праця якже хвилююча...

Пан з борідкою вже чекав ув одвірку, і я, приглянувшись „свіжо-спеченим" знімкам подалася до виходу. Пашпорт прийшов поштою за два тижні. Який це був радісний день! Можна вже оформлятися в заокеанську дорогу.

Усе було добре в пашпорті. Ім'я і прізвище, і рік народження і адреса, і кольор моїх очей, але внизу, з лівого боку пашпорту пишалася знімка не моя — а того пана з борідкою...

Омелян Твардовський

У КИЄВІ ЗГАДАЛИ ПРО ВІЛЬНУ ОЛІМПІЯДУ

I

У квітневому числі київського спортового журналу „Старт", що вийшов тиражем 74,700 примірників, появилася двосторінкова стаття кандидата історичних наук О. Уткіна, в якій цей „історик", згідно з інструкціями спортових політруків, по-стахановському вилаяв акції українців ЗСА і Канади під час минулих світових Олімпіяд. Наголовок „Зброєю брехні й наклепів", зовсім вірний і підходить до цієї статті, що перенасичена саме цією зброєю.

Цим разом традиційно кандидат на історика — Уткін, повторив лайки, брехні і наклепи на „українських буржуазних націоналістів" досить відомими словами, підкиненими йому з арсеналу КҐБ, а далі на організації: „Смолоскип", Спілку Української Молоді, СКВУ й інші, щоденник „Свободу", „Християнський Голос" та радіо „Голос Америки" і „Свобода". Згадав Уткін і про Вільну Олімпіяду та організований в ЗСА і Канаді український спорт.

Треба все таки признати цьому кандидатові на історика, що поруч зливи брехні і наклепів він подав теж вірні історичні факти з широкої діяльности вільних українців в часі світових Олімпіяд і особливо цікаву вістку для наших спортових друзів в Україні про Вільну Олімпіяду. Відомо, що в СССР люди вміють теж читати між рядками.

Ось як зреферував Уткін відбуті дві Вільні Олімпіяди: ...українська клерикально-націоналістична еміґрація, її засоби масової інформації й пропаганди, беручи участь у кампанії бойкоту Московської Олімпіяди, вихваляли організовані антирадянськими організаціями змагання в Торонто, називаючи їх 'Вільною Олімпіядою'. Тут змагалось біля трьохсот американських і канадських громадян. Змагання ті були відзначені низькими спортовими результатами й носили провокаційний характер. Результати цієї 'контролімпіяди' член МОК від ФНР (Зах. Німеччини, пояс. О.Т.) В. Дауме назвав на сторінках журналу 'Шпіґель' 'просто жалюгідними'. Напередодні літньої Олімпіяди в Лос-Анджелесі буржуазно-націоналістичний так-званий 'Український Олімпійський Комітет', до складу якого входять представники еміґрантських українських, литовських, латвійських, естонських об'єднань, організував і провів в околицях Торонто другу Вільну Олімпіяду'. Програму обговорювало й затвердило керівництво 'Світового Конґресу Вільних Українців' (СКВУ), 'Комітет Українців Канади' (КУК), 'Український Конґресовий Комітет Америки' (УККА). В заяві Українського Олімпійського Комітету' розкривається політична спрямованість цих змагань. 'Вільна Олімпіяда', — як твердили українські націоналісти, — продемонструє 'бажання України виступати на світовій Олімпіяді як державна нація під своїм власним прапором і дати змогу молоді згаданих національних груп відбувати такі змагання, що, в свою чергу, є великим виховним чинником".

До цих досить цікавих для читачів в Україні — фактів, Уткін, очевидно мусів додати чисту брехню коли написав: „ ...Використання спорту для розпалювання ворожнечі й ненависті між народами, що сприяло активізації діяльности української реакційної еміґраційної й розширенню пропаганди нею антикомунізму і антирадянщини, засудила прогресивна громадськість світу, в тому числі й прогресивні зарубіжні українські організації".

Свою статтю Уткін започаткував таким ствердженням" „Для українських буржуазних націоналістів та уніятських клериків за кордоном характерне прагнення розширити діяпазон форм і методів своїх пропагандистських кампаній, якнайповніше використовувати в них дисидентів, релігійних фанатиків і екстремістів, що проживають в країнах соціялізму. В цій пропаганді робиться спроби вишукувати й 'відкривати' для міжнародної громадськости якісь у дійсності не існуючі в радянському суспільстві проблеми". Вже в цьому ствердженні автор сам собі заперечує, коли пише про використовування — дисидентів, релігійних фанатиків і екстремістів і зараз же намагається відмітити, що в совєтському суспільстві такі проблеми не „існують". Якщо дійсно так, то чому є дисиденти, релігійні фанатики і екстремісти?

Далі Уткін пише: „...Уніятсько-націоналістичні ідеологи намагаються з антикомуністичною, антирадянською метою використати і спорт, зокрема Олімпійські ігри. Виконуючи волю імперіялізму, буржуазні диверсійно-розвідувальні служби і установи разом з українськими та іншими клерикально-націоналістичними організаціями на Олімпійських іграх в Мюнхені (1972 р.), Монтреалі (1976 р.) організовували й проводили антикомуністичні і антирадянські маніфестації, поширювали злісні вигадки про радянських спортсменів, намагалися зірвати їхні виступи. В період зимових Ігор 1980 р. в Лейк-Плесіді молодчики з буржуазно-націоналістичної організації СУМ (Спілка Української Молоді) під захистом американської поліції в місцях перебування радянських спортсменів по кілька годин в день розмахували транспарантами з антикомуністичними лозунгами, здійснювали інші ворожі акції, одержуючи за це по 10 долярів".

Користування спортом, що його здійснюють совєтські ідеологи, Уткін намагається приписати так зв. „клерикально-націоналістичним" ідеологам (якесь уявне середовище, зам. О. Т.). Дуже сатирично звучить ствердження, що „молодчики" СУМ вимахували транспарантами за платні, аж по 10 долярів!..

(Продовження буде)

Ол. Зозуля

„Шапки — далой!"

Другий день витанцьовує снігова хуртовина. Мороз помножив свою силу і сердито клює обличчя. Але до школи треба йти. Старий двірник, дід Вартоломій, воює з снігом та чортихається: „Мабуть, якийсь біс помер, що так у небі крутить".

У школі метушня. Учнів зігнали до великої залі на мітинґ. На сцені висить портрет Леніна, обрамований чорною плахтою. Директор вийшов на сцену, відкашлявся й членоподільно оголосив:

— Сьогодні, 21-го січня 1924 року помер Ленін. Да, помер.–І почав нам читати теревені про покійника. Після цієї „панахиди" почали розвучувати пісню „В неволі скатовано люто", яку ми мали співати вдень похорону. Виявилось, що ніхто не знає слів. Прийшлося замінити „Інтернаціоналом".

Співали ми пискляво, але напричуд голосно.. Може тому, що в залі був чортячий холод і, засобами крику, хотілось зігрітись. Слова ми сяк-так знали й бадьоро натискали на слова „ми всіх катів зітрем на порох". А коли дійшли до стрічки „держава дбала не про нас", з піднесеним надхненням гаркнули „держава дбає не про нас!"

Директор вхопився за голову й крикнув:

— Отставіть!..-І почав пояснювати різницю слів „дбала" і „дбає."

Кілька годин виспівували ми цей надоїдливий гимн до безконечности. Тільки тоді, коли голоси наші звучали, як розбитий баняк, ми розійшлись хто куди.

Біля нашого будинку діддосі копається в сніговій загаті.

— Діду, — кажу, — Ленін вмер!-А дід у відповідь:

— Вмер Максим, дідько з ним — туди йому й дорога!

Школі було наказано вивести колону старшоклясників на чолі з труною, на якій мав бути пришпилений портрет Леніна. Труну школа позичила в оперному театрі, яку було змайстровано до якоїсь вистави.

В день похорону, вишикували нас по чотири й розподілили обов'язки: чотирьом старшоклясникам припала роля бути кіньми, тобто тягти сани з труною. Мені ж доручили лопату, щоб розчищати снігові загати. А хурделиця, наче навмисне, витанцьовувала чортівські ритуали.

На чолі колони йшли два прапороносці, за ними тягли труну, за труною крокував я, а за мною тяглась колона. Ще не встигли ми перейти Володимирську вулицю, як сани наші свавільно зірвались і вітром покотились з гори. Хлопці кинули віжки й почали доганяти катафальк. Сани з розгону вдарить в диктову стіну трибуни, що сполошило ораторів.

(Закінчення на стор. 4)

Ігор Витвицький

ШУКАЮЧИ ПРАВНИХ ОСНОВ

IV.

Звичайно, нікого не здивує, що праці совєтських авторів читаються часто, як пропаґандивна література. Свої тези про суверенність і міжнародну підметність республік вони підкріплюють різними фразами та словесним штукарством. Зупинятись над такими окресленнями, як „добровільні обмеження", чи „добровільна передача прав" навряд чи варто. Відомо, що в тому государстві все діється добровільно і нічого не добровільного там немає. Загально, совєтські автори заступають погляд про суверенність республік (нехай і обмежену), посилаючись при тому на постанови союзної і республіканської конституцій, однак, без того, щоб ці постанови критично розбирати. Так, наприклад, В. Василенко та І. Лукащук у своїй праці п. н. „Українська ССР в сучасних міжнародних відносинах" намагаються довести, що суверенність УССР існує та, що вона в нічому не порушена і при тому вони заходять у полеміку з різними „зарубіжними" теоретиками, погляд яких дещо відмінний. У висновках вони приходять м.і. до такого заключення: „Українська ССР це соціялістична держава, суверенність якої задовільно оберігає Союз ССР. Це запевнює їй справжню незалежність на міжнародному терені".

Згідно із загально прийнятими основами міжнародного права, субєктом права може бути тільки держава, а не нарід, хоч і який великий він не був би. Цей принцип приймають теж і совєтські науковці, однак, дехто з них підкреслює, що носієм і джерелом суверенітету є все таки нарід, тоді коли держава є тільки його суспільною надбудовою. Подібний погляд заступають теж деякі західньоевропейські теоретики.

Питанням державности й суверенности совєтських республік присвятили увагу теж неукраїнські науковці на Заході. Можна назвати чимало таких, які цією проблемою зацікавились. Вихідною точкою у вирішенні цього питання є визначення політичної структури самого Совєтського Союзу. Отож переважна більшість дослідників погоджується, що Совєтський Союз це союзна держава, тобто федерація. Є й такі, які заступають погляд, що Совєтський Союз це особливий політичний утвір, до якого прийняті в державному праві конструкції не підходять.

Згідно з тим більшість неукраїнських дослідників заперечує державний статус совєтських республік. Дехто з них признає тим республікам часткову міжнародну підметність, при чому у відношенні до України й Білорусі подається саме їхнє членство в організації ОН.

Американський науковець Вернон Аспатурян у своїй праці п. н. „Союзні республіки в совєтській дипломатії" висловлює погляд, що Совєтський Союз це ані федерація, ані конфедерація, а політичний утвір особливого типу. Він розглядає систему совєтського федералізму, як один із інструментів совєтської політики. Союзні республіки він вважає просто фіктивними державами, хоч і признає, що прийняття України й Білорусі до ОН дало їм деякі атрибути державности. Совєтський Союз він називає багатонаціональною, партійною та ще й до того русифікованою державою.

З українських дослідників, які присвятили тим проблемам свою увагу, треба в першу чергу згадати покійних В. Голубничого та Б. Галайчука, а далі Якемчука, Маркуся, Білінського і Савчука. Перші два обстоювали державний статус УССР, хоча з деякими застереженнями. Дві праці Всеволода Голубничого: „Україна в Об'єднаних Націях" з 1953 р. і „До питання про державний статус УРСР" з 1958 р. тепер уже дещо застарілі. Можливо, що сьогодні автор у дечому змінив би свої погляди. Обосновуючи свою тезу про державний статус УССР він посилається на постанови совєтської конституції (тоді ще конституції з 1936 р.) і на факт членства цієї республіки в ОН. Підсумовуючи свої погляди в цій останній праці він пише: „З точки зору самого лише права УРСР є суверенною державою і саме на цій підставі уважається такою і самим СРСР і Об'єднаними Націями. З точки зору самої лиш ефективної влади УРСР не є суверенною державою і деякі закордонні правники саме на цій підставі так її розглядають. З точки зору і права і ефективної влади разом УРСР треба вважати або тимчасово несуверенною, або потенційно суверенною державою, повна суверенність якої залежить лише від змін політичних і історичних обставин, зокрема від демократизації СРСР".

Богдан Галайчук у своїй праці п. н. „Нація поневолена, але державна" підкреслює вагу державного статусу України, як аргументу на міжнародному терені та в наших визвольних прямуваннях.

Ярослав Білінський у своїй книзі п. н. „Друга совєтська республіка" заступає погляд, що не слід придавати надто багато ваги до членства Української ССР в ОН, поскільки це членство є вислідом підступних ходів совєтського режиму.

Інші українські дослідники заступають погляд, що державний статус УССР існує, нехай із обмеженою суверенністю та частковою міжнародною підметністю. Однак треба мати на увазі, що до 1977 року обов'язувала конституція з 1936 року, яка в деяких пунктах відрізнялась від теперішньої. А втім, у 50-их роках можна було ще мати якісь надії на демократизацію й лібералізацію Совєтського Союзу, але, як то кажуть, не туди пішло.

Так от, коли розглядати наше питання у зв'язку з постановами теперішньої конституції, то вийде образ справжнього „соціялітичного федералізму", що про нього мова в статті 70 союзної.

Почнімо із статті 68 республіканської конституції, яка стверджує, що „УРСР це суверенна Радянська Соціялістична держава, яка в результаті вільного самовизначення її народу, на основі добровільності й рівноправності об'єднались разом з іншими Радянськими Республіками в Союз Радянських Соціялістичних Республік". Та стаття 75 союзної каже, що „Суверенітет СССР простягається на всю його територію". Тобто формально маємо до діла з такою штукою, як подвійний суверенітет. Питання, котрий із них більш суверенний розв'язує стаття 75 республіканської конституції та аналогічна стаття 81 союзної постановляючи, що „Суверенні права УРСР охороняються Союзом РСР".

(Продовження буде)

Відзначення 90-річчя „Нескорених березільців"

Нещодавно вийшла з друку книжка Валеріяна Ревуцького „Нескорені березільці", монографія про життя і творчість корифеїв українського театру Йосипа Гірняка і його дружини Олімпії Добровольської. Це — останні могікани з групи молодих артистів, які, на чолі з режисером Лесем Курбасом, у 20-их роках нашого століття створили український модерний театр „Березіль", що його комуністична влада розгромила у 1934 році.

Урочисте відзначення появи книжки і вшанування 90-річчя Йосипа Гірняка і Олімпії Добровольської відбулося у Ню Йорку 16-го червня ц. р.

Книжку видало ОУП „Слово", а його члени у співпраці з громадським комітетом приготовили врочисте відзначення появи книжки і вшанування 90-річчя Йосипа Гірняка і Олімпії Добровольської. Відбулося це свято у неділю, 16-го червня ц. р. Заля Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку була переповнена. Серед публіки було кілька літніх людей, що мали нагоду у 20-их роках і на початку 30-их років бачити Йосифа Гірняка і Олімпію Добровольську на сцені театру „Березіль", улюбленого театру молоді. Я була одною із тих щасливців. Хоч проминуло понад 50 років кольористі вистави „Березоля" міцно врізані в мою пам'ять. Я добре пам'ятаю Гірняка — — і мавра у драмі Шіллера „Змова Фієска в Ґенуї", і українського міщанина Мину Мазайла, і в багатьох інших ролях. Пригадую і Добровольську, найяскравіше у ролі Зосі у п'єсі „Сава Чалий".

Наприкінці 1933 року заарештували мого чоловіка, і я носила йому передачі до тюрми харківського ҐПУ. У кімнаті, де чекали відповідей від в'язнів, я побачила Олімпію Добровольську і Валентину Чистякову, дружину Леся Курбаса, провідну артистку „Березоля". Так я дізналася, що Гірняк і Курбас були заарештовані.

Як відомо, Лесь Курбас загинув на Соловках, а Гірняк відбув ув'язнення в концтаборах у Чіб'ю. Під час війни він вирвався на Захід і багато зробив, щоб зберегти для історії факти про відродження українського театру: опублікував „Спомини", багато статтей і працю англійською мовою про народження і смерть українського модерного театру.

Свято в Ню Йорку, яким відзначено появу книжки Валеріяна Ревуцького про Гірняка і Добровольську, відкрив Остап Тарнавський, голова Об'єднання Українських Письменників „Слово". Він сказав, що сьогодні на Україні імена Гірняка і Добровольської намагаються викреслити з історії українського театру, але це неможливо, про них знають і в українській діяспорі і на Україні. Відтепер дані про їхню творчу працю будуть збережені ще й у книжці Валеріяна Ревуцького „Нескорені березільці".

Актор Степан Крижанівський прочитав два сонети Остапа Тарнавського, присвячені Гірнякові. В одному з них є такі слова:

І Кропивницький, Курбас, і Гірняк —
це боротьба за височінь театру,
на вівтарі краси святкова дань.
Вітай нам, майстре, що крізь тьму заслань
І злобу дня проніс мистецьку ватру.

Одна з редакторів книги „Нескорені березільці", Уляна Любович, у своєму слові на святі сказала, що в цій книзі не раз описані ситуації, в яких перед Йосипом Гірняком і Олімпією Добровольською стояло дві дороги: або засудити минуле — свою творчу працю в театрі „Березіль" і цим запевнити собі свободу і улюблену акторську працю, або не піддатися тискові комуністичного режиму і опинитися в тюрмі.

Правда, та свобода, яку обіцяли представники режиму, була б позірна, бо, навіть працюючи в театрі, не було б можливости продовжувати працю на рівні „Березоля" чи взагалі згідно зі своїми переконаннями щодо того, яким має бути театр. Гірняк і Добровольська не кланялися, не каялися і опинилися в тюрмі та в таборах примусової праці.

Понад 50 років тому театр „Березіль" упроваджував і реалізував те, про що говорять діячі сьогоднішнього модерного театру. „Березіль" напевно став би відомим у західньому світі як передовий театр, якби його не придушила рука большевицького режиму.

На закінчення У. Любович процитувала слова французького письменника Антуана Сент Екзюпері, пілота, що загинув за свободу свого народу:

„Треба врятувати духовну спадщину, бо інакше геній народу зів'яне; треба врятувати самий народ, інакше спадщина пропаде. Для добра мого народу я повинен кожну мить діяти в цьому напрямі всією силою моєї любови".

Ці слова — підкреслила Любович — є кредо наших березільців Гірняка і Добровольської.

Степан Крижанівський, який у передвоєнний період був артистом львівських театрів, прочитав статтю „Йосип Гірняк", надруковану 1929 року в журналі „УЖ" („Універсальний Журнал"), що виходив у Харкові. У цій статті є такі слова:

„Типи і характери. Образи і біографії. Це — Гірняк. Один. Один і незлічимий, невловимий у своєму перевтіленні. Знайдіть його, Йосипа Гірняка, між Джіммі Гіґґінсом, царем Миколою Другим, Мавром і „Кумом" у „Народному Малахії". Не знайдете. А він себе знайде.

Бо він досконально володіє технікою, бо він знає секрет мистецтва перетворення, бо він озброєний конструктор-винахідник.

Ще на гімназіяльній лаві Гірняка потягло до кону і він брав активну участь в гімназіяльних та аматорських виставах і вже тоді виявляв себе не абияким артистом.

І що ж ви собі думаєте? Йосиф Гірняк грав жінок і дідів...

Року дев'ятсот двадцять другого увійшов до мистецького об'єднання „Березіль" і працює в ньому аж до цього року, Типаж у Гірняка напрочуд різноманітний, чіткий і незабутній. Серед цілої серії образів, що створив Гірняк, не знайдете жодного подібного на раніше створений. Гірняк не любить повторюватися і це примушує з нетерпінням чекати нової роботи артиста...

Такий Гірняк. Та хіба ви самі не знаєте, який Гірняк"?

Через понад півстоліття після написання цих слів українці в Ню Йорку побачили на екрані діяпозитиви — увіковічнені образи, що їх створив Гірняк на сцені „Березоля", включно з ролею польського маклера Зброжека у п'єсі Миколи Куліша „Маклона Ґраса", останній виставі „Березоля" у вересні 1933 року. Також на екрані ожила молоденька і вродлива Добровольська у багатьох ролях. Пояснення до цієї частини діяпозитивів читав С. Крижанівський. Далі були показані знімки вистав Театру-Студії Гірняка і Добровольської в Америці, що діяв у 1950-их роках. Ця частина була пов'язана з награними на тасьму поясненнями Йосифа Гірняка, які приготовив Богдан Бойчук. Усі діяпозитиви майстерно виконав Володимир Грицин.

Лідія Крушельницька, керівник Студії Мистецького Слова у Ню Йорку, прочитала уривки з статті Юрія Дивнича і Оксани Буревій, надрукованої 1951 року в журналі „Нові дні". Зокрема, автори написали, що Добровольська належить до найкращих українських майстрів читання художнього слова. Ще на початку двадцятих років Павло Тичина відзначив її, як актрису, що найкраще читає його вірші.

Театрознавець Валеріян Ревуцький, автор книжки „Нескорені березільці" у своєму слові підкреслив, що Гірняк і Добровольська — це жива історія театру. Українці мають щастя, що доля зберігла цих двох великих майстрів мистецького перетворення — системи, що її створив Лесь Курбас і що по суті є стилем гіперболізації. В кожному образі, що мав створити актор, були різні жести, хода, звучання голосу, інтонації. У своїй книжці, — сказав Ревуцький, — він намагався розповісти про творчий шлях двох артистів — митців перетворення.

Від Світового Конґресу Вільних Українців привітав Йосипа Гірняка і Олімпію Добровольську член Президії мґр Іван Базарко. Підкреслив він заслуги цих корифеїв нашого театру і їхні заслуги для української культури.

Деякі організації вітали ювілятів у пресі, інші прислали привіти на руки комітету. Між ними були листи від УВАН, НТШ, Українського Патріярхального Товариства і приватних осіб. У привіті від УВАН читаємо:

„Вельмишановний і дорогий Йосипе Йосиповичу!

Від імени всіх членів Академії щиро вітаю Вас з Вашим 90-літтям. Ми радіємо, що саме до дня Вашого ювілею вийшла монографія Валеріяна Ревуцького „Нескорені березільці", яка збереже для історії дані про творчу працю Вашу і Вашої дружини Олімпії Добровольської, видатних артистів українського театру, провідних акторів „Березоля".

Академія горда з того, що Ви стали її дійсним членом у перші повоєнні роки, ще в Західній Німеччині. Ми вдячні Вам і Олімпії Добровольській за вечори українського слова, що їх Ви улаштовували в Академії. Також вдячні Вам за Вашу чорнову працю в ревізійній комісії Академії.

Від себе додам, що добре пам'ятаю Вас обох на сцені „Березоля" в Харкові.

З глибокою пошаною і сердечним привітом, Юрій Шевельов, президент".

Гостя з Австралії Ірина Залеська, акторка, учасниця Театру-Студії Й. Гірняка і О. Добровольської, відчитала привіт від Української Громади Ст. Вікторії, Австралія, і передала привіт від групи колишніх студійців, які тепер живуть в Австралії. На закінчення прочитала вірш Зої Когут, присвячений Йосипові Гірнякові.

Свято закінчилося виступом Йосипа Гірняка, який від себе і дружини Олімпії Добровольської подякував усім, хто прийшов їх привітати, подякував авторові книжки „Нескорені березільці" і Об'єднанню Українських Письменників „Слово", що допомогло її видати.

Л. Дражевська

В Дітройті...

(Закінчення зі стор. 1)

провадив вечором о. шамбелян Степан Чомко. Після многоліття і привітів вручено о. Шарому спеціяльне благословення від Папи Івана Павла II.

Мистецьку частину програми вечора започаткували шкільні діти, які віршиком і квітами привітали ювілята. Відома оперна співачка Христина Липецька відспівала чотири пісні в честь о. Шарого.

Хоч хворий, приятель отця д-р Іван Рудавський приїхав з Чикаґо, щоб своїм співом відзначити цей день. Врешті молоді бандуристи своєю грою на бандурі гідно закінчили цю мистецьку частину ювілейного вечора.

Промовцями на бенкеті були: о. Роман Даниляк з Торонто, о. шамбелян Павло Скрінковський з Стемфорду, побажання від давніх парафіян в Чикаґо передав отцеві Рудольф Прешляк. Від родини ювілята, яка приїхала з Ню Джерзі, мав слово-привіт його шваґер Артур Дочич. Владика І. Лотоцький своєю кінцевою промовою віддав честь і похвалу ювілятові.

На кінець сам ювілят зворушливо подякував усім парафіянам, родині й гостям за їх вияв любови і відданости до нього, в цей так пам'ятний день.

Спеціяльну подяку й признання зложив ювілят всім членам Ювілейного комітету з Евгеном Перецьким на чолі, за зразкове переведення цього святкового дня.

Могутнім „Многая Літа" закінчено ювілейні святкування 35-ліття священства заслуженого й визначного українського священика.

Вшанували пам'ять президента А. Волошина, в Кергонксоні

Старанням Карпатського Союзу в Ню Йорку, відбулася в церковній залі Пресвятої Трійці в Кергонксоні, Н. Й., у неділю, 7-го липня ц. р. Святочна академія для відзначення 40-ліття мученичої смерти о. д-ра Августина Волошина, президента Карпато-Української Республіки.

Свято попередила Панахида по Службі Божій в сослужені о. митрата Володимира Білинського з Еленвіли, Н. Й, і місцевого пароха о. д-ра Богдана Волошина.

Академію відкрив о. д-р Б. Волошина, який закликав вшанувати пам'ять впавших в обороні Карпато-Української Республіки, замучених наїзником в тюрмах, замучених борців, що прибули на допомогу з Галиччини.

Інж. Федір Савчур продеклямував з почуттям народну поему "Князь Лаборець".

Церковний хор з Кергонксону під диригуванням д-ра Олега Волянського звеличив Академію, проспівавши три пісні: „Услиши, Господи", музика Лаврівського; „Карпатські Січовики", сл. Яр. Славутича, муз. Григорія Китастого, „Боже Великий Єдиний" муз. Миколи Лисенка.

Святочну доповідь про життя і діяльність д-ра Августина Волошина виголосив д-р Юліян Химинець.

Дарія Колатало з Пассейку, Н. Дж., зворушливо прочитала уривки з творів закарпатських поетів: В. Ґенського, Зореслава й Івана Ірлявського.

На закінчення голова Карпатського Союзу Юрій Костюк, подякував виконавцям за гарне виконання програми, а публиці за численну участь.

Проспівуванням "Ще не вмерла Україна" закінчено Академію, програму якої підготовила і вміло провадила нею Марія Химинець.

Присутній.

Закінчення шкільного року школи українознавства в Ню Йорку

По Службі Божій в церкві св. Юра о год. 9-ій ранку всі учні та батьки зібралися в авдиторії школи. Директор Школи Павло Дорожинський привітав щирим теплим словом всіх присутніх, особливо батьків, подякувавши їм за те, що пильнують своїх дітей, посилають до української школи, що вони не забули, що вони українського походження. Де ж бо вони навчаться про Україну, як не у своїй школі.

Першою виступила світличка, яка є під опікою 83-го Відділу СУА — (Ірина Будак). І як було приємно і зворушливо, коли маленьке дівчатко Одарка Кочерюк гарно продеклямувала віршик „Учена Одарка". Вірш „Що за красний нині день" гарно продеклямували: Стефа Пузик, Тереса Грицюк, Мотря Чабан. Вік дітей — від трьох до п'яти років. Учасниками світлички були також Юрко Гірак, Марко Рибальченко, Ксеня Рибак, Христина Мільйоріні, Дарця Сидорак, Микола Кендл. Учителька світлички — Євгенія Вацик, а помічниця — Оксана Литвин. Всі діти говорили гарною українською мовою без жадного акценту. Видно було працю учительок. Передшкілля провадила учителька Анна Редько. Діти чудово продеклямували вірш „Школо, школо, прощавай".

Слідувала програма таких кляс: перша кляса — учителька Олена (Леся) Ґой Діти продеклямували вірші: „Пташки", „Уважай", „Груші", „Я знаю Шевченка", „Я — школяр", „Гляньте, діти", а всі разом — „Молитву". Друга кляса (учителька Софійка Зелик), — спільна деклямація вірша Тараса Шевченка „Сонце гріє"... Пісню „У горах Карпатах" проспівали учні 3-4 кляс, на гітарі акомпаньював Андрій Оленець, учень матуральної кляси. Третя кляса (учителька Ксеня Драґан) спільно продеклямувала вірш „Вакації у нас" Романа Завадовича, 4-та кляса — вірш Ганни Черінь „Україна" (учителька Дзівнка Брикович). Пісню про „Жабку" співали діти 1-ої, 2-ої, 3-ої і 4-ої кляси. П'ята кляса (учителька Марія Гарасимович-Олинець) разом деклямували вірш Галини Чорнобицької: „Вже минув навчальний рік". Пісню „Верховино" співали учні 5-ої 6-ої і 7-ої кляс. З шостої кляси учителька Ляриса Сонна п'ятеро дітей продеклямували вірш „Мені тринадцятий минало". Пісню „Ревуха" співали учні 5, 6, і 7-ої кляси. Учні сьомої кляси (учитель Олександер Редько) продеклямував вірш Ліни Костенко „Вірш крізь відстані". „О, Україно, о, люба ненько" проспівали всі учні від першої до сьомої кляси. Програмою і співом проводила Марія Гарасимович-Олинець.

Присутній на залі голова відділу „Самопоміч", яка спонзорує школу українознавства, Богдан Ластовецький, побажав учням приємних вакацій і висловив признання батькам за добре виховання дітей.

Школа українознавства приміщена в модерному будинку школи св. Юра у прекрасних просторих кімнатах. Добра опіка учителів. Адміністратором школи вже довший час є зразкова працьовита людина Лев Пришляк заступник голова „Самопомочі", який можна сказати, є душею школи.

Наприкінці відбулася роздача свідоцтв у присутності о. Шевчука, директора П. Дорожинського і учителів даної кляси. Голова Батьківського кружка Т. Тершаковець попросила присутніх до скромної перекуски.

Ольга Соневицька

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
нашої Найдорожчої і Незабутньої
МАМИ І БАБЦІ

бл. п.

ІРЕНИ з РОНДЯКІВ НЕБЕЛЮК

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

в понеділок, 22-го липня 1985 р., о год. 8:30 ранку
в українській католицькій церкві
св. Ів. Хрестителя в Нюарку, Н. Дж.

•

ПОДЯКА

Цією дорогою складаємо щиру подяку Родині, Приятелям та Друзям за участь у похоронних відправах та вислови співчуття в часі нашого родинного горя чи то усні, телефонічні чи листовні.

Особливу подяку складаємо о. парохові Михайлові Кучмякові за відвідини Покійної в лікарні та уділення Найсвятіших Тайн і Єлеопомазання, за щирі та теплі слова під час похоронних відправ. Щиро дякуємо о. Михайлові Вівчареві за часті відвідини Покійної в лікарні.

Сердечно дякуємо п. проф. Михайлові Добошеві і п. проф. Романові Левицькому за так гарно відспівані поминальні відправи.

Дякуємо похоронному заведенню Литвин і Литвин за взірцеве переведення похорону.

Зокрема дякуємо панам Ярославові Турянському, Романові Турянському, Богданові Полянському, Володимирові Рондякові, Романові Рондякові і Петрові Рондякові за несення домовини.

Дякуємо д-рам Маркові Олесницькому, Любомирові Кузьмакові і Станіславові Мікульському за дбайливу лікарську опіку.

Дуже дякуємо за сердешні прощальні слова п. проф. Таїсі Богданській в часі Панахиди та Паням 28-го Відділу СУА за зложення квітів на домовину. Рівнож дякуємо п. проф. Михайлові Цяпці за зворушливі прощальні слова під час тризни та Пані Омелії Цяпці за поміщення у „Свободі" довшої згадки про Покійну. Особливо дякуємо п. проф. Романові Левицькому за відспівання на тризні улюбленої пісні нашої Мами „Над Прутом у лузі"...

Наша щира подяка Усім, хто жертвував на Святі Літургії та вінки і квіти, які прикрасили домовину нашої Найдорожчої Мами, та Всім, хто зложив датки на народні потреби. Щира подяка паням Ользі Гнатик, Зені Воробець і Таїсі Турянській за переведення збірок.

За вінки і квіти щиро дякуємо Ірені і Несторові Басиякам з Родиною, Таїсі і Ярославові Турянському з Родиною, Мотрі Турянській і Юркові Михайлюкові, Ярославі і Стефанові Хромовському, Інез і Володимирові Рондякові, Василеві Небелюк, Маґдалині і Сальваторові Рівела і Саллі і Робертові Блейн.

Сердечно, особливо дякуємо родині Таїсі і Ярославові Турянським, що не лише відвідували Покійну в часі її недуги у лікарні та приносили нам моральну підтримку і поміч, але помагали полагоджувати всі справи зв'язані з похороном та й надалі після похорону маємо поміч і піддержку від них.

Пожертви на СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

Л. і І. Турянські, С. і Б. Калинович, С. Олесницька, В. Небелюк, У. і Р. Рондяк, Б. і Б. Рівела, Ф. і С. Кересі, М. Тірон, Р. і Л. Кемпладж, Р. і Т. Кеневеґ.

Пожертви на ВИДАВНИЧИЙ ФОНД ЖУРНАЛА „НАШЕ ЖИТТЯ"

25.00 дол. — Н. Мандрусяк.
По 15.00 дол. — І. Качмарська, О. Муссаковська, Л. Єднака, Я. Хромовська.
По 10.00 дол. — О. Гнатик, М. Семенишин, М. Ґординська, І. Лисинецька, Т. Богданська, С. Стецура, М. Ґерус-Мартюк, Л. Гладка, О. Цар, Ю. Луків, С. Андрушків, О. Цяпка, Н. Загайкевич, Г. Клим, А. Дубас, Н. Бігун, Ю. Добош, В. Калин-Магмет, С. Олесницька, З. Воробець.
По 5.00 дол. — В. Нагорняк, Н. Беднарська, М. Дурбак.

Пожертви на СТИПЕНДІЙНИЙ ФОНД СУА

105.00 дол. — Співробітники „Свободи".
50.00 дол. — О. Попович.
25.00 дол. — М. і Б. Полянські.
По 20.00 дол. — Л. і І. Турянські, Л. і Д. Пенцак, С. Зелик, І. Сигалів, Б. і Ю. Полянські.
15.00 дол. — І. і З. Терлецькі.
По 10.00 дол. — З. Воробець, Л. Савойка, І. і Р. Левицькі.

Пожертви на ЗУАДК

100.00 дол. — І. Лаврович.
50.00 дол. — О. Шумило.

Пожертви на ВИХОВАННЯ СВЯЩЕНИКІВ

100.00 дол. — В. Небелюк

Горем прибиті:
син — СЛАВКО
дочка — ДАРЦЯ РІВЕЛА з Родиною

Повідомляємо Друзів і Знайомих,
що дня 17-го липня 1985 р. у Філядельфії, Па.
відійшов у Вічність на 90-му році життя
наш Дорогий
БАТЬКО, ДІДУСЬ І БРАТ

бл. п.

ІВАН ЛЕВИЦЬКИЙ

старшина Української Галицької Армії, інженер-лісник
у митрополичих добрах у Підлютому, Україна.

ПАРАСТАС відбудеться у п'ятницю, 19-го липня 1985 р., о год. 8-ій веч. у похоронному заведенні Насевичів, 109 E. Tabor Rd., Philadelphia, Pa.

ПОХОРОН у суботу, 20-го липня 1985 р. з церкви Царя Христа при Каюґа Авеню, на цвинтар у Факс Чейс, Па.

дочки:
АННА КЛОС
УЛЯНА МЕГЕР з мужем ПИЛИПОМ
внуки:
АДРІЯН КЛОС з дружиною ГАЛИНОЮ
ІНА І СТЕФАН МЕГЕР
брат — РОМАН
сестра — ОЛЬГА
братова — МАРІЯ з родиною
шваґер — ЗЕНОН КОХАНОВСЬКИЙ з родиною
та ближча і дальша Родина в Америці, Україні і Канаді

„Шапки..."

(Закінчення зі стор. 2)

Поки ми добігли до своїх саней, на нас вже чекав військовий, оперезаний навхрест шкіряними пасками.

— Чей гроб? — загорланив.

— Леніна. — відповідаєм.

— Убрать!...

Витягли ми катафальк на узбіччя ближче до вогнища, посідали на труну й почали грітись. Тут вже й колона наша появилась. Пробігла тюпцем біля труни і на розі Прорізної розбіглась.

А оратори тарабанять наче в бубон:

— Ленин умер, но дело его живет! Выполним заветы Иллича!...

Нарешті, після короткої павзи, хтось протяжно мовив:

— Зараз гроб Иллича опускают в могилу...

В цей час підбіг до нас військовий і гаркнув:

— Встать! Шапки далой!

Після кількох гуртових пострілів, військова оркестра почала грати „Ми жертвою впали..." Ми зраділи, що наближається кінець, вхопились за віжки й потягли труну назад до театру. Тому, що в цей час театр було закрито, труну лишили біля службового входу.

Той заповіт Леніна народ розшифрував аж в 1932 році, так:

Коли Ленін помирав,
Сталіну наказував:
Хліба людям не давать,
Сала не показувать...

„Листи читачів" повинні бути не довші, як одна сторінка машинопису, друкована через два інтервали.Лист повинен торкатися тем, порушених тільки на сторінках „Свободи". Реагувати слід до десяти днів після опублікування матеріялу. Якщо лист пишеться рукою, то слід писати його чітко і виразно і також з великими відступами поміж рядками. Редакція застерігає за собою право скорочувати листи й виправляти мову, як і скреслювати різкі вислови.

Четверта зустріч України з Францією

Зв'язки України з Францією не є об'ємисті й багаті. Все таки вони займають окреме місце в нашій історії і їхні початки сягають далеких часів нашого минулого.

Перша наша зустріч з Францією відбулася в XI столітті, коли король тодішньої Франції, Генрик Перший, з династії Капетів, одружився з князівною Анною, дочкою Ярослава Мудрого. Україна у той час була могутньою державою і розголос про неї розходився по всій Европі. Королева Анна, відома у французькій історії під іменем Королева Франції, відзначалася освітою і великим зацікавленням культурою. Слід від неї — це один з найдавніших пам'ятників церковного будівництва у теперішній Франції, церква св. Вікентія у Санліс біля Парижу, яку королева Анна спорудила тут.

Наступна зустріч мала місце у XVIII столітті за діяльности Григора Орлика, сина Пилипа Орлика. Батькові Григора припала складна політична спадщина гетьмана Івана Мазепи після поразки під Полтавою. Він уважав своїм святим обов'язком ведення дальшої оборони української державности. Пляни Пилипа Орлика — шукати зв'язків з Европою через дипломатичні кола Франції — були далекосяжними і політично виправданими. Для ведення цієї важкої місії він призначив свого сина Григора, який цій справі присвятив усе своє дальше життя.

Третя українська зустріч з Францією припадає на період нашого нового державного піднесення — у революційний час Першої світової війни. Молоду українську державу визнав французький уряд і до Києва прибула офіційна французька дипломатична місія для представництва Франції перед українським урядом.

І, врешті, четверта відбувається у напружених часах Другої світової війни. Але оскільки три перші мали місце „на верхах", бо спонукані урядовими чинниками, то остання цікава тим, що вона — всенародна. Вона далека від урядових рішень чи наказів. Вага її ще й у тому, що вона спонтанна, проста і тому щира. Це участь двох українських військових куренів у французькому резистансі проти німців. Після прибуття до Франції, в серпні 1944 року, з метою, як сподівалися німці, боротьби з французькими партизанами, курені повернули зброю проти тих же німців і з'єдналися з резистансом.

Подія ця мала місце у східній Франції. Один курінь з повним озброєнням і запасом боєприпасів, під командою нашого земляка, майора Глоби, перейшов у французьке підпілля коло міста Везуль, а другий, під командою сот. Негребецького, — недалеко міста Безансон.

Обидві військові одиниці успішно провели ряд боїв з німецькими частинами і причинилися до звільнення ряду місцевостей від німецьких окупантів. Французьке населення тих районів зберігає пам'ять про українські частини і їхні бої. Золотими буквами увійшли вони в історію французького спротиву у Другій світовій війні. Французькі історики партизанської боротьби з німцями присвятили багато сторінок цій новій ділянці українсько-французьких відносин.

Українська Національна Єдність у Франції, разом з французькими офіційними колами, постановила провести маніфестацію відзначення цих подій з нагоди 40-ліття закінчення Другої світової війни. Було, очевидно, побажаним, щоб вона відбулася на місці подій. Голова УНЄ, інж. Василь Михальчук, разом з представником колишніх вояків цих куренів, поручником Іваном Слижуком, перевів з цією метою належні розмови з відповідними французькими властями. Разом з ними був випрацьований проєкт підготови і переведення святкувань. Визначено було дату на неділю, 12-го травня. Місцем маніфестації мало бути містечко Версель біля Безансону, головного міста департаменту Ду. У цьому містечку є поховані сім українських вояків і їм тут споруджено величавий гранітний пам'ятник.

Напередодні святкувань були вивішені, заходами міської ради, французькі синьо-біло-червоні і українські синьо-жовті прапори на площі перед будинком міської ради, на пам'ятнику Невідомому Воякові і на пам'ятнику Українським Поляглим Воякам. Українські кольори тут не є чужі і їхній появі поруч французьких ніхто не дивувався. Всі знали, що вони означають і чому їх там вивішено. Навіть шкільні діти, коли їх питали, відповідали, що це прапори України і що Версель буде відзначувати річницю партизанських боїв.

Святочна маніфестація почалася Службою Божою у місцевій церкві. Її відправляли українські католицький священик о. Салевич і священик Української Автокефальної Православної Церкви о. Хайневський. Молитовну участь у Святій Літургії взяв французький католицький єпископ, монсеньйор Пуршер з Безансону. На Службі Божій співав український хор з Нільванжу біля Мецу. Оригінальною рисою цього хору є те, що його диригентом є француз, тоді як всі хористи — українці. Подібне, але протилежне, явище є в Голляндії. Там також є дуже відомий український хор. Він складається виключно із голляндських співаків і тільки його диригент, д-р Антонович, є українець. Такі дива трапляються в умовах еміґрації і вони незвичайно успішно причинюються для поширення чарів української пісні.

Після Служби Божої, під час якої до Святого Причастя приступило дуже багато французів, покладено вінок під пам'ятник Невідомому Воякові. Відтак похід організовано вирушив до пам'ятника українським поляглим воякам, де відбулася подібна церемонія покладення вінків від французів та українців. В обох церемоніях віддавав почесті військовий відділ із недалекого ґарнізону. З того самого, до речі, ґарнізону, з якого український курінь вирушив у 1944 році для з'єднання з французькими партизанами. Перед одним і другим пам'ятником французька оркестра грала ті самі жалобні марші. Була хіба та різниця в покладенні вінків під пам'ятники Невідомому Воякові і Поляглим Українським Воякам, що у першому випадку оркестра грала „Марсельєзу", а у другому — український гимн „Ще не вмерла Україна". Присутні військові власті — командир ґарнізону, командир полку і шеф повітової бригади жандармерії — та військовий відділ віддавали ті самі почесті в обидвох церемоніях.

Крім чисельного французького суспільства з Версель та околиць, у маніфестації взяло участь широко представлене українське громадянство з Франції. Були люди з північної Франції, з Парижу й околиць, із Ліону, центральної Франції, з Льотаринґії і Альзації. Всі ці місцевості чи провінції досить віддалені від Версель, люди однак відчували важливість святкувань. Прибули також чисельні офіційні делеґації, як українські так і французькі, колишніх комбатантів і від громадських організацій зі своїми прапорами. Вони стояли густою лавою перед Вівтарем під час Богослуження, а потім перед пам'ятниками, віддаючи шану своїм побратимам.

Згідно з французькою традицією патріотичних маніфестацій, дружньою склянкою вина гостив усіх учасників святкувань Жорж Ґрюйо, предсідник Міської Ради і рівночасно предсідник Ради Департаменту. Прийняття відбулося у будинку міської ради. Кільком ще живим учасникам далеких подій він вручив пропам'ятні медалі від імени свого департаменту.

У другій половині дня відбувся у міській спортовій залі величавий бенкет, підготований заходами міської ради. Під кінець обіду український хор почастував усіх гостей чудовим концертом наших пісень, а танцювальний ансамбль з українського культурно-громадського осередку в Альґранжі дав в'язанку народніх танців. Для присутніх французів цей показ українського мистецтва був правдивою культурною насолодою. Захопленою ним, зокрема, була дружина-вдова колишнього фронтового командира куреня, полк. Віктора Петі. Вона була почесним учасником пропам'ятних святкувань.

Немало промов було виголошено на протязі всієї маніфестації. Вкарбувались у пам'ять учасників слова енергійного господаря департаменту Жоржа Ґрюйо: „... Наші спільні друзі, які тут боролись 40 років тому, показали відразу свою справжню настанову до тоталітаризму, як тільки з'явилась перед ними можливість свобідного вибору. Вони не вагались,а відразу стали по стороні свободи і справедливости і перейшли на сторону спротиву тоталітаризмові... Впав один тоталітаризм, але лишився ще один з його ҐУЛаґами і мірадорами. Він поневолює їхню батьківщину і робить виклик свободі... Сьогодні, відзначуючи закінчення Другої світової війни, ми низько схиляємо наші голови перед цими комбатантами і всіми іншими, які вибрали шлях боротьби за свободу".

Ця наскрізь успішна маніфестація у Верселі є чітким доказом наявної спроможности української організованої культурної громади у Франції, як рівно ж показником тривкої тяглости четвертої зустрічі України з Францією. Побажати б, щоб ця громада не тільки її зберігала, але й також успішно причинювалась до дальшої розбудови.

В. Михальчук

Храмове свято у Мейплвуді

Кожному християнинові відомо, що велике релігійне свято Вознесіння Христового припадає завжди у четвер, на 40-ий день після Христового Воскресіння. Відповідно до цього припадає і друге наше велике свято — Святої Тройці, яке на рідних землях в Україні популярно в народі називалося „Зеленими святами", бо саме в цей день всі українські церкви, хати, різні прибудівки, ворота, вхід до хати уквітчувалося зеленим гіллям, а в хаті підлога встелялася травою — пахучим чебрецем, любистком, м'ятою тощо. Це свято — Святої Тройці, рівно ж величалось як свято Зшестя Святого Духа на Апостолів яке ми відзначаємо по 10-ох днях після Свята Вознесіння Христового і на 50-ий день після Його Світлого Воскресіння, тому і зветься П'ятидесятницею.

Всі ці великі свята на рідних українських землях відзначались і урочисто святкувались в дні їх призначення, чого не можемо зробити тут, на чужині — в інших умовах і в інших обставинах. Правда, в американських умовах у цій вільній країні Вашінґтона, де є можливість відзначати свої релігійні, родинні чи державні свята, ми можемо це зробити за безпосередньою згодою, чи навіть без неї, свого працедавця. А такі свята як Воскресіння Христового, Свято Тройці, що припадають завжди на неділю, ми відзначаємо по християнськи і без жодних перешкод, чого, звичайно, не можна зробити на рідних українських землях при теперішньому безбожницькому совєтському режимові, що тримає український нарід у залізних кігтях.

Свято Вознесіння Христового є особливо великим святом у нашій українській православній церкві Св. Вознесіння в м. Мейплевуді. Воно, як і вказує сама назва церкви, є храмовим празником у нашій громаді. В цьому році воно припало 23-го травня. Але поскільки цей день є днем праці, було рішено церковно-релігійне свято відзначити в день його призначення, тобто в четвер, 23-го, а сам бенкет для відзначення цього великого храмового свята зробити на 3 дні скоріше, тобто 19-го травня, в неділю.

Про заплановане відзначення храмового свята нашої церкви в 67-му річницю її існування було вирішено й оголошено заздалегідь. Тому в неділю, 19-го травня, до Божого Храму прибуло багато людей як своїх парафіян, так і гостей.

Службу Божу відправили настоятель церкви Святого Вознесіння о. Іван Наконечний в сослуженні протодиякона о. Володимира Поліщука, шести вівтарних хлопців і церковного хору під диригуванням інж. Леоніда Харченка.

Отець Іван виголосив змістовну проповідь, пов'язуючи її з сьогоднішним днем та недалеким 1000-літтям Хрищення України, закликаючи вірних до дальшого зміцнення і росту нашої громади. Опісля була відправлена Панахида за всіх померлих священиків, які служили в даній громаді на протязі 67 років її існування.

По Панахиді парафіяни і гості зайшли до просторої парафіяльної залі, столи якої уже були прибрані квітами.

За головний стіл сіли: настоятель церкви Св. Вознесіння о. Іван Наконечний з паніматкою, настоятель церкви Св. Тройці з Ірвінґтону о. прот. Сергій Неприль, протод. о. Володимир Поліщук, паніматка І. Мелех, голова церковного уряду В. Луцкевич.

Церковний хор могутнім співом „Христос Воскрес" започаткував свято, а о. С. Неприль поблагословив обід.

Під час обіду представники Братства Св. Вознесіння О. Богдан, сестрицтва Св. Покрови А. Худзій, Клюбу жінок, старшого і молодшого відділів Української Православної Ліґи, церковного хору і недільної школи під наглядом вчительки паніматки Мар'яни Наконечної, з гумором і веселим настроєм з відерцем, в якому були гроші, зібрані ними на потреби церкви протягом року, привітавши настоятеля, священиків і всіх присутніх, склали на руки голови парафіяльного уряду В. Луцкевича свій дар на потреби рідної церкви. Він сердечно подякував всім жертводавцям, склавши до цього відповідні побажання. Було зібрано понад 8,500 дол.

Під час обіду відбулася мистецька частина, яка була започаткована церковним хором. Було відспівано ряд церковних пісень. Хористки були вбрані в українські блюзки і це надало гарний і підвищений настрій.

На закінчення о. Іван сердечно подякував всім присутнім і зокрема представникам братньої церкви Св. Тройці з Ірвінґтону за їхню участь та всім жертводавцям за їхній щедрий дар на потреби нашої церкви, а о. С. Неприль відмовив молитву.

К. Степовий

ФОНД НАГЛОЇ ПОТРЕБИ — СПИСОК Ч. 6-84

Від. Ім'я і прізвище	Сума	Від. Прізвище, ім'я	Сума
10 Б.З. Бас	9.26	257 Ю. Гира	6.31
15 С.Д. Олиник	6.00	257 М. Гира	6.96
59 Г.Є. Кузьо	5.00	301 А. Крук	10.50
59 І.П. Кузьо	5.00	304 Ю.І. Войчак	9.71
82 Н. Місіон	5.50	368 С.І. Де Весіл	20.48
82 Ю. Левченко	5.00	368 С. Коцелко	9.73
88 Б.Р. Бабій	9.70	397 М. Нич	2.00
134 Ю. Клюфас	5.80	397 С. Омелян	10.50
158 Д. Вощак	6.18	399 З. Форовнч	5.40
158 К. Вощак	11.11	399 М.Ю. Кузик	13.58
171 С. Явний	7.13	399 З.Л. Кузик	13.58
171 Ю. Явний	7.20		
194 В. Копач	6.63	450 М. Алиськевич	25.00
194 М. Копач	8.21	450 М.Р. Алиськевич	13.38
230 А. Гиз	28.32		
257 А. Наконечний	4.75	450 А.С. Алиськевич	5.87
257 М. Кравець	6.56	481 М.С. Судяк	3.80
257 Е.І. Сильчак	6.34	481 Т.С. Судяк	3.80
257 А. Наконечний	4.63	481 Т.С. Судяк	4.00
257 Л. Малін	6.44		

Сума проголошених чеків .... $ 319.36
Раніше проголошених 88,043.88

Разом 88,363.24

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні присилати до редакції „Свободи" разом із двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 28-го ЛИПНЯ 1985 р.

Рочестер, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. Йосафата 217-ий Відд., о год. 2-ій по пол. в церковній залі св. Йосафата зі звичайним порядком нарад. Просимо членів прийти і вирівняти залеглі вкладки. — Ст. Васьків, предс., К. Шевчук, чл. Управи, Ст. Приймак, фін. секр., Ст. Мартинюк, касир.